

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:
Piaczsor 452 szám alatt.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délen.
Ára évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasábas sorért először 7 kr., másodsor 6 kr., harmadsor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr helyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltek.
A „nyilvántartás”-i czikkok sora után 15 kr előleges beklídesé mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:
Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Figyelmeztetésül.

Évnegyedes előfizetőink előfizetési határideje jövő hó elejével lejárván, tisztelettel kérjük előfizetésük megújítá át.

Lapunk előfizetési ára:

Egészévre	12 frt.
Félévre	6 „
Évnegyedre	3 „
Egy óra	1 „

Az előfizetési pénzek kiadó Stein János közép-utcai könyvkereskedésébe küldendők.

Kolozsvár, sept. 16-kán 1862.

(D) Közelebbi czikkünkben az octroyált bizottmányt jogi szempontból tárgyaltuk, s igyekeztünk kimutatni azt, hogy azok a legutóbbi jogi intézkedések szempontjából sem tekinthetők törvényeseknek; s a miből azon következtetést huzzuk ki, hogy tehát tulszigoru bánásmód volna a kormánytól, ha a bizottmányi térre a közvetítés czéljából belépett egyéneket szétüzné csupán azért, hogy ők ott csak is a törvények fentartásával, s mint egyének állanak meg a végett, hogy kérelmeikkel a trónhoz folyamodhasanak.

Ha áll, hogy azon bizottmány octroyált — a mit pedig a lapunkban közreadott kormánykörü nyilatkozat is elismer — ugy az is áll, hogy jogfentartás szempontjából a bizottmány tagjai mint egyének az ellen jogosan óvakodhatnak, s hatáskörüket csak az individualis közvetítés és kérelmezés terére szoríthatják.

Hiszszük, hogy az udvartól már jött le utasítás, mely a hozzánk beküldött czikkben kifejezett irányu rendszabály érvényesítését már meg is hagyta az administratoroknak; de a kiegyenlítés stadiumában az ily rendszabályok czélra nem vezetnek, s csak merev magatartást idéznek fel.

Ha argumentatioink a döntő körök figyelmét vonnák magukra, még a telegraphok gyors szárnyain ezen rendszabályokon történhetnék módosítás. És ez attól függ, mit akar a kormány, s mit vár a bizottmányoktól? Azt várja-e, hogy kölcsönös érintkezés és fejtegetések alapján a municipalis élet legalább az 1848-i provisorius lábra visszaállíttassék, s az alkotmányos lét alapja csöndes kiegyenlítés útján megint le legyen téve; vagy azt várja-e, hogy ezen octroyált bizottmányok föltétlen engedelmességgel legyenek, és így a megye állított repraesentatioja ne legyen több, mint a kormány orgánja?

Ha a kormány ez utóbbi szemponton áll, ugy minden okoskodásunk füstbe ment, s akkor nincs is miért beszéljünk. Akkor tudhatjuk, hogy a legelső óvakodónak neve a bizottmányi tagok sorából kihuzatik, utána a másodiknak s így tovább — míg végre talán senki sem marad a téren.

Ellenben ha a kormány nem követel ennyit, akkor nem czélszerű elzárnia a megyék tagjait attól, hogy saját nézeteiket megyéjük reconstitutioja végett a trón elébe terjeszthessék, mert hát ha e nézetek ottan méltánylásra találhatnak?

Ennyit előre bocsátva menjünk tovább.

A kormánykörü irat, azon föltevésből indulva ki, hogy a nemesi kiváltságok megsemmisítették, habár nem ezen tétellel összekötött — de csakugyan elméletileg összeköttetésben álló — corollariumában azt huzza ki, hogy a ki a bizottmány törvényessége ellen protestal, eo ipso megszűnik a bizottmány tagja lenni.

Mi e véleményre azonnal elmondottuk rövid észrevételünket; de itt a helye, hogy arra ismét visszatérjünk.

A nemesi kiváltságok a magánjog körében igaz, hogy megszűntek; de nem szűnt meg a nemesi közjog, melynek foglalatja volt a magyar alkotmányos intézmény, melyet az uralkodó az october 20 ki diploma I. és III-dik pontjaiban helyreállított.

Ezen nemesi közjogba bevétellett a nép összes intelligentiája, és mindazok, kik Erdélyben 8 forint egyenes adót fizetnek. Ezek mind a nemesi közjog osztályosai, és a visszaadott alkotmány tagjai, tehát annak köteles védelmezői lettek.

Ezen alkotmány arra kötelezi az unionis juramentumnál fogva az ország népét, hogy akár melyik nemzet, sőt csak egyének is a kormány által jogjaiban sérelme történék, kérelmeikkel mindnyájan járuljanak a trónhoz.

Igy védi a köz az egyest, és viszont védeni tartozik az egyén a közöt. Oly jog, mely minden alkotmányos államban elismertett. A magyar nemesi jog szerint minden nemes a szent korona tagja, tagja lett most a nép is azon rétege által, mely miveltiségi s vagyoni állásánál fogva ezen nemesi jog osztályos lett, mely a nemességre nézve vagyoni tekintet nélkül személyileg meghagyatott.

E szerint tehát nem lehet az országban oly octroyált bizottmányt állítani, melynek tagjai mint egyének ne bírnának azon joggal, hogy az ország törvényein ejtett sérelem miatt a protestatio jogfentartásához folyamodjanak, és hogy a jogba való visszahelyezését a trónhoz kérelmeikkel járuljanak.

Ha a bizottmányok tagjai ezen jogtól elzárattak, ugy ők nemcsak a megye jogát, hanem saját egyéni jogukat sem képviselik. Akkor ők egyszerűen a kormány organumai. És nagyon sajnáljuk, hogy ezen helyzet következményeül legkevésbé remélhetjük, hogy ők megyei kormányzatunk restitutiojára közvetítőül szolgálhassanak.

Ezt pedig annál inkább sajnáljuk, a mennyire óhajtuk, hogy azon feszültségnek, mely köz és magán életünket a legszomorítóbb tespedésbe sülyesztette — a jó akaratu egyetértés alapján valaha vége szakadjon.

Mi jól felfogjuk, hogy hazánk, s köz és egyéni életünk mit vesz ezen állapot miatt? Mi eredményt óhajtanánk e mostani alkalommal felszólalható egyének fölfejtéseitől, közbenjárásától. Most a kormány irányát látva, csak méltó aggalom lep el. Pedig meg vagyunk győződve, hogy ha az országgyűlés kérdése, a magyarországi közkérdés megoldásaig elhalasztatik, Erdélyben a municipalis életet folyamba lehetne indítani; odaérte, hogy a közigazgatási s bírói hatáskör szintén a hazai törvényekre fektetessék és a kormány tartsa meg az 1791-ki VIII-dik törvényezikk elméletét.

A megyei élet meglendítése, mig benn a kedélyek vigasztalására jótékony hatást gyakorolna, az állam nagyobb kérdéseire mi nyomással sem lenne, sőt egyedül ez tehetné possibilissé azon országgyűlés lételet, a melyben a magyarországi kérdés megoldásának leendő eredményéhez képest Erdélynek végre részt kellene venni.

Ezen második czikkünkben tehát kimutattuk, hogy az óvakodás joga egyéni jog, mit felesleges újból említeni, hogy ők minden alkalommal gyakoroltak is a nélkül, hogy e miatt a kormány valaha felfüggesztette volna gyűlekezéseket; valamint egyéni jog az uralkodóhoz kérelmezési jog, melyet a megnyerhetett téren a nemzet és egyén mindig is igénybe vett a nélkül, hogy ebben a kormány valaha akadályozta volna. Ezen nézeteinkkel nem akarunk sem a bizottmányoknak, sem a kormányknak irányt adni; csak is törvényeink szelleméből akartunk a helyzetre némi világot vetni, s felfogásunkat közreadni, mely talán egy vagy más körben némi tájékozásul szolgálhat.

Nem bízunk ugyan abban, de örvendenénk, ha a kérelmezési jog fenfejetegetett útján sikerülne a kormányt arra bírni, hogy midőn ideiglenes megyei életünk visszahelyezésére nézve biztos jogi alapok vannak, hagyja el az octroy terét, mint a hol a nemzet semmiesetre meg nem állhat; s mint a mit az october 20-i diplomában az uralkodó is elhagyni ígért. A mi feladatunk csak annyi, hogy ha Erdély-

ben az alkotmányos rend helyre nem állhat, ne mi legyünk okai. Nem kívánjuk, sőt hibáztatnók, ha a megyei közvélemény a merev hozzáférhetlenség terére állana, feledve, hogy átmenti időket élünk; de azt sem lehet felednünk, hogy törvényeink kizárják az octroyt, s hol a törvényhozás, közbejött esetekre határozott intézkedést nem tett, ott is a törvény körülírta a kormányi rendszabályok hatáskörét.

Még azon felállított nézetünkről kell egy pár szót szólni mikép az erdélyi országgyűlés eszméje — melyet a kormány igen nagy szerencsére még mind halogat — elhalasztandó lenne a magyar anyakirályság közkérdésének megoldásáig, minthogy ezen megoldás természetétől függne Erdély további teendője.

De e kérdésről más alkalommal.

Hírigazítás. Lapunk közelebbi füzetikében írtuk, hogy 1848-ban három törvényezikk erősítettett meg; küigazítjuk, miképp négy van megerősítve, u. m. az I., III., IV. és V. A többi, a mint említettük, azért nem erősítette meg a király, mert fölöslegesnek látta, miután a Pozsonban hozott törvények reánk nézve kötelezőkké váltak.

Ajánlat a vasutra.

Udvarhelyszék, sept. 13-án 1862.

A nagy-várad-brassói vasutvonallal főbizottmányának itteni biztosai Sz. Keresztur falvában Gyárfás Domokos ur elnöklete alatt a Keresztur füzékbéli községek törvényes képviselőivel ma értekezletet tartván, sietek a tisztelt olvasó közönséggel tudatni, hogy ennek eredménye előbbi levelemben közölt ajánlatokkal szemben sokkal fenyesebb lett; mert igaz ugyan, hogy az egész füzék nem volt jelen, mégis a jelenvolt 38 község képviselői szükség esetében a vasuthoz megkívántató ingyen terület önkéntes megajánlásán kívül még 7270 gyalog, 355 fuvaros napszámot, 80 osztrák forint készpénzt és 4 öl követ rögtön megajánlottak, igéreteikről törvényszerű kötelezet is ígértek adni; nem lesz érdektelen talán, ha az ajánlatot tevő falvak neveit e nyilvánosságnak átadom és egyuttal neveik után az ajánlat mennyiségét is kiteszem, mivel a tapasztalás bizonyítja, hogy a jó példa csak jobbkat szokott eredményezni. . . .

Tehát Kőrispatak ajánlott 200 gyalog napszámot, Bözödjfalva 125 gy. n. sz., Rava 180 gy. n. sz., Csőb 50 gyalog napszámot, Bordon 150 gy. n. sz., Szt.-Demeter 150 gyalog napszámot, Székelyszállás 30 gy. n. sz., Vécze 200 gy. n. sz., Magyar Zsákd 600 gy. n. sz., Magyar-Hidegkut 30 gy. n. sz., N.-Solymos 300 gy. n. sz., K.-Solymos 300 gy. n. sz., Szt.-Erzsébet 300 gy. n. sz., Bözöd 300 gy. n. sz., Fiafalva 500 gy. n. sz., Alsó Boldogasszonyfalva 200 gy. n. sz., Kereszturfalva 470 gyalog- és 230 fuvar n. sz., Kereszturváros 225 gyalog- és 25 fuvar n. sz., Bethfalva 200 gy. n. sz., K. Galambfalva 200 gy. n. sz., N. Galambfalva 400 gy. n. sz., Csekefalva 200 gy. n. sz., Szent-Abraham 200 gyalog- és 100 fuvar n. sz., helyben ezenkívül 4 öl követ; Magyar-Andrásfalva 50 gy. n. sz., N. Kede 60 gy. n. sz., Alsó-Siménfalva 300 gy. n. sz., K. Kede 100 gy. n. sz., Martonos 200 gy. n. sz., Tordáfalva 160 gy. n. sz., Szolokma 60 gy. n. sz., Siklód 200 gyalog n. sz., Enlaka 150 gy. n. sz., Firtosváralja 50 gyalog napszámot, Csehédfalva 100 gy. sz., Kadács 80 gyalog napszámot, Medesér 150 gy. n. sz., Kobátfalva 100 gyalog napszámot és Nagy 80 osztrák forintot.

Továbbá ugyan ez alkalommal még a következő egyeket írtak alá u. m. Gyárfás Domokos 100 gyalog napszámot, báró Gamerra Gusztáv 100 gy. n. sz., báró Gamerra Gusztávné, Macskási Krisztina 50 gy. n. sz., Macskási Lajosné, gróf Haller Károli 50 gy. n. sz., Pálfi Sándor 25 gyalog n. sz., Szentkirályi Ferenc 50 gy. n. sz., Pálfi Miklós 50 gy. n. sz., Jakab Gergely 15 fuvar n. sz., Lendvai Imre 40 gy. n. sz., Végh Benjámin 20 gy. n. sz., Türkösi Ferenc 15 gy. n. sz., Pap János 50 gy. n. sz., vagy minde-
nek ennek illetékes megváltási összegét. r. s.

KIMUTATÁS

az erdélyi országos színházi alap állásáról 1862-ik év szeptember 9-én.

I. Régi tulajdonképeni alap. Az áttételi iromány és napló szerint átvett urbéri kárpótási kötelevelekből meglevő készletben 10,920 forint, államkölsön kötelevelben 115 ft 50 kr., az átvételi iromány szerint kötelevelekből készpénzben fizetendő ajánlatokról 9,345 ft, ezen összegek 1861-ik év végeig fizetetlen kamathátralékában 678 ft 21 kr., az áttételi iromány szerint kötelevényekben urbéri kárpótási kötelevényekben fizetendő ajánlatokról 3,465 ft, ennek 1861 végeig hátralék kamatjaiban 235 ft, tíz éves részvények hátralék kamatjaiban 8,851 ft, 50, betáblázott kötelevelekre kiadott tőkékben 36,600 ft, biztosított mellett kiadott tőkékben 3,850 ft, készpénzben 197 ft 91 kr., össze-
sen 74,358 frt 12 kr. oszt. értékben.

II. Ujabbán átvett felkelési alap. Magánosok tartozásairól szóló kötelezvényekben 13,408 ft, ezen tőkék hátralék kamatjában 1861-ik év végeig 9,110 ft 3 kr., földterhelmentesítési szelvénytelen kötelezvényekben 36,162 ft, ennek 1861-ik év július 1-től 1862-ik év július 1-ig fizetetlen kamatjaiban 1,722 ft, szelvénytelen államköölcsön kötelezvényekben 6,636 ft, ennek 1861-ik év július 1-től 1862-ik év július 1-ig fizetetlen kamatjaiban 331 ft 80 kr., állam-szerejegy kölcsönben 1,500 ft, magánosoknál kiadva volt tőkék fizetetlen kamatjaiban 2,066 ft 40 kr., ezen alap át-
vételekor bankjegyekben 17,587 ft 50 kr., ugyanakkor ezüst-pénzben átvett készletben 292 ft 38 kr., a kökört árba ezüstbuzsásokban kapott 1250 cftből levonva az építész-
eti költségeibe fizetett 440 cftot 955 ft, összesen **89,771 ft 11 kr.** Összes vagyoni állás: I. Régebbi alap 74,258 ft 12 kr. II. Ujabbán átvett felkelési alap 89,771 ft 11 kr. Összesen: **164,029 forint 23 kr. o. é.**

Az erdélyi orsz. színházi választmány nevében, Kolozsvárt szeptember 9. 1862.

Groisz Nándor,
színházi választmányi jegyző.

— A „Herm. Ztg.” szives volt lapunk 129-dik száma főcíkjét egész terjedelmében átvenni, a miért csak közö-
nettel tartozunk. Az ezt követő számban azonban egy cik-
ket szentel a kérdésnek, melyben nézetünk egyrészt osztja,
másrészt nem. Nem megyünk be e cikk elemzésébe, csak
egy sarkitételhez kell hozzá szólnunk. Mi erélyes közigaz-
gatást kívánunk, ő is azt; hanem annak elérésére nézve más
szempontjaink vannak. Mi azt mondottuk: „legjobb rendőr
a nép”; ő e nézetünket nem osztja, ő a rendőrállamok ba-
rátyja levén azt állítja, hogy legjobb rendőr: a rendőr. Ez
utóbbi állítás megbírálatására tíz év, az előbbire szinte ezer
év tapasztalata nyújt nekünk tanúságot.

A magyar királyság soha sem volt rendőrállam és bü-
nstatistikája mindig kisebb létszámát mutatá a bűnösöknek,
mint a rendőrállamokban. Olaszország, hol az inquisitio mű-
ködött, valamint Spanyolország s utóbbi időkben Francia-
ország a legutóbb s legsötétebb példait m. tatta fel a bűnök-
nek s merényleteknek.

Hol a közrend fentartására nem foly be a nép alkot-
mányos és vallásos ösztöne, hol az egyéni vagyont csak az
állam rendőri hatalma védi, ott a bűntettek kitudása sokkal
lehetlenebb s azon felül egyes feladók demoralizálásával
jár; míg ellenben ott, hol az alkotmányos élet hatása je-
lentkezik az összes nép kötelessége érzetében, a rend köz-
szönné válik s így például egyszerű pácájával egy an-
gol constabler nagyobb tekintélyt gyakorol a rend gyors
helyreállítására, mint fegyveres rendőrsapatok terrorizmus.

A mit a „Herm. Ztg.” vitat, európai eszme, elismerjük;
de a mit mi vitatunk, az is az. Különböző népek különféle
intézmények alatt élnek. A német államok, a Svajcon ki-
vül, többnyire rendőrállamok; a belga, angol, magyar, al-
kotmányos államok. És itt nem azt akarjuk ér-
teni, hogy tán ez utóbbiakban nem volna rendőrség, s nem
volna szükség arra; minden szervezett államban kell rend-
és csendőrségnek lenni. A különbség csak az, hogy alkot-
mányos államban a közigazgatási s rendőri hatáskör lega-
zik a néphez, itt a rendőrség háttérbe a néphez; és mi azért
állítjuk, hogy legjobb rendőr a nép, mert a mindennapi ba-
jok éppen azon rétegben követtetnek el — kivált nálunk,
hol nincsenek világvárosok — a melylyel a nép áll köz-
-

lebb összeköttetésben, s a mit ő fedezhet fel legelőbb. Rendő-
rállamban mindig a közbiztonságnak kell keresni a bűnös-
t, mert a nép általában nincs befolya a közigazgatási visz-
nyokba; sőt a rend és csend öreit, mondhatni bizalmatlan
szemmel nézi s társai közül azokat, kik a rendőrséget se-
gitik, gyanúsítja.

Ellenben alkotmányos államban nyíltan kiáltja ki a
szomszéd szomszédja vétkeit s az általa választott tisztet
segíti a bűnös üldözésében. Győződjék meg a „H. Ztg.”,
hogy soha sem kicsinyeltük azzal más nemzetek intézmé-
nyeit, ha azt mondjuk, hogy a mieinkre nem találunk. De
okunk van határozottan állítani, hogy alkotmányossághoz
szokott népnél, csak a történelmileg fejlett s gyakorlatba
jött eszközök alapján lehet erős közigazgatás.

A Bach-rendszer alatt az ostromállapot és az absolu-
tismus visszaretentő tekintélye gyámoltá a közigazgatást;
és kérdjük: jobb rend volt-e mint mostan, nem folyt-e éppen
ugy a kommunikus birtokháborítás, a lopás és gyújtogá-
tások? A verekezés mindennapi volt, a közmunkákra meg
nem jelenés miatt egymásra kelle büntetni a népet. Kérjük
a „Herm. Ztg.”-ot, vesse össze 1848 előtt akármelyik év
bűnstatistikáját a Bach alattival, vagy a mostanival; és kér-
jék vegye figyelembe a rend, csendállását és az elkövetett
bűnteket, valamint a közszolgálatban pontosságot azon mult
évi rövid nyolcz hónap alatt, míg az alkotmányos közigaz-
gatás működött, habár a jogvédelmi puritanismus miatt a
csendőség kevés helyütt volt igénybe véve?

A tények és számok többet kimagaráznak, mint a
mennyit az elméleti vita tisztába hozhat. Erdélyben alkot-
mányos közigazgatással, a megyei statutumok alapján fej-
lesztett rendszabályokkal, megyei csendőrséggel, oda érte,
hogy nagyobb szükség esetén a katonai erő mindig ké-
szon álljon a közigazgatás tekintélyének védelmére, egye-
dül így lehet, a mi tapasztalati meggyőződésünk szerint va-
lódi rendet tartani fenn. Azért nem vádoljuk mi sem a pro-
visorius tisztviselőket, sem az adminisztratív kormányt. Min-
den nap igazolni fog minket, s midőn a „Herm. Ztg.” a
magyarországi rablásokról mutat, mi ott is a provisoriumra
és haditörvényszékekre mutatunk és mutatunk a mult évi
közigazgatásra, a mikor a rablások éppen nem voltak oly
mindennapiak, mint mostan. Hígyje el nekünk a „H. Ztg.”,
hogy minden népet csak is saját geniusa szerint lehet jól
kormányozni.

Felhívás.

Az országos gazdasági egyetemes választmánya
f. évi szeptemb. 1-jén tartott ülése határozatából, a n.-enyedi
fiók terményárlat megnyitását f. évi október 23-ára tűz-
tén ki, ennek folytán a helybeli árlat-rendező bizottmány
annak megtartása idejéül f. évi okt. hó 23-án kezdőleg
24 és 25-két jelölte ki, mely napokon a árlat-megtekintés
végett, délelőtti 9 órától délutáni 4 óráig nyitva leend.

A árlatlan mezőgazdasági, haszonkertészeti terményeken
kívül, fél nem dolgozott nyers gazdasági iparcikkek, ker-
tészeti és gazdasági eszközök is képviselve lehetnek.

A árlat következő VIII csoportra lesz osztva.

I. Gabona fajok, a) kalászosok: buza, rozs, tön-
köly, árpa, zab, stb. b) törökbuza, köles, haricska.

II. Takarmány, és olaj növény magvak,
festő és fűszertermények: a) Takarmánymagvak:
u. m. fű, lóher, búkköny, baltaezim stb. b) Olajmagvak:
u. m. repce, len, kender, mák, napraforgó stb. c) Festő
és fűszernövények: u. m. buzér, csilleng, komló, anizs stb.

III. Haszonkertészeti növények: a) Hűvel-
sek: borsó, paszuly, lencse, bab. b) Gyökerek, gümösök:
burgonya (krumpli), répa, murek, petrezselyem, hagymák
stb. c) Káposztafajok.

IV. Gyümölcs: a) Nyers-gyümölcs: szőlő, alma,
körte, szilva, dió stb. b) aszalt gyümölcs befőtt gyümölcs.
V. Borok.

VI. Nyers iparcikkek: a) Rostos növények:
len, kender, szálban vagy hévelve. b) Gyapju, mosott vagy
mosatlan állapotban. c) Turó, vaj, sajt. d) Olaj, méz, vi-
asz, szurok stb.

VII. Kertészeti, szőlőszeti kisebb eszközök:
a) Kertészeti: ollók, kések stb. b) Borászatiak: szesz-
savany-mérők, csapok stb.

VIII. Gazdasági eszközök, gépek u. m. ekék,
vetőgépek, rosták, szénagyújtók stb.

Nemely tárgyak könnyebb megítélésé végett, a be-
küldendő terményekre nézve, mind minőségük, mind meny-
nyiségüket illetően, szükséges hogy, például a kalászosokra
nézt, a kiállítás, egy fajból legalább 4 kupát állítson ki és
azt rendes gazdasági modorban, megtisztított állapotban, (de
nem megszemelve) küldje be; a töröküzárá nézve, mint-
hogy ez a kiállítás idejére annyira kiszáradva nincs, hogy
szemlül súlyra nézt összehasonlítani lehessen, az idei termés-
ből csőtöröküzá küldendő, takarmány magvakból 3—4
font, gyümölcsökből fajtákat 6—8 darab, borból egy faj-
ból, két üvegben legalább is egy félkupa.

E felhívásban foglalt programhoz mellékelt, s a ki-
állítás nyilatkozatát tartalmazó rovatot ivre beirandó, például:

1. Buzát illetően, a 2-ik rovatba, hogy őszi vagy
tavaszi, piros vagy fehér, kalászos vagy kalásztalan, a 4-ik
rovatba a föld minősége: agyagos vagy könnyű, mikor
volt trágyázva? mennyit adott holdja (1600 □-ülben)? sorba
volt vetve vagy szórva, s más viszonyok megemlézése; u-
gyan ez áll a rozsra nézve is.

2. Repcére nézve, a 4-ik rovatba, hogy szórva volt
vetve, vagy sorba? s megkaszálva; minő tulajdonságu föld-
ben? hány magot adott?

3. Hűvelésekre nézve: mint borsó, paszuly, hogy
kora vagy késői, karos vagy gyalog, sokáig eltartható,
könnyen fő, stb.

4. A gyümölcs: hogy fája minő földben termett, ha-
mar terem-e? termékenysége? honi vagy külföldi, eredete
valódi neve, tájelnevezése; mikor érke? fája tartós-e? stb.

5. A borra nézve: hová való, melyik évbeli termés,
miféle faj szőlőből, talaja stb. A beküldő különös gond-
dal legyen arra, hogy saját termését küldje be.

A kiállítás egyszersmind kinyilatkoztatják, hogy kül-
deményüket visszakövetelik-e, vagy a kiállítás költségeinek
fedezésére, a tárlatnak engedik át.

A bizottmány a névszerint vissza nem követelt külde-
ményt, a tárlat tulajdonának tekintendi.

A beküldő a rovatot ívet lakása megemlézésével írja alá.

A rendező bizottmány, a küldeményeket f. év oktob.
15-én kezdőleg 21-dikéig bezárólag elfogadja.

A beküldendő termények elnök b. Kemény István-
hoz címzendők N.-Enyedre, s az ev. ref. collegium nagyobb
tantermében, mint a kiállítás helyén lesznek közszemlére
teendők. Végre:

A kiállítás legszebb példányait a kolozsvári központi
f. évi novemb. 1-jén kezdőleg tartandó terménykiállításra a
helybeli bizottmány saját költségén szállítandja fel pályá-
zatra, lehető megjutalmazás végett.

Teljes siker reményében, tisztelettel kéretnek e me-
gye gazda-honfiai és leányai, ügybarátai és barátai, vidé-
künk termékei megismertetése végett, becses küldeményök-
kel a tárlatot gazdagítani, annak mezei iparunk szebb jövő-
jére kiható, közhasznú érdekessége s becsé emelésére ha-

TÁRCZA.

AZ

ÉSZAKI FÉNY.

(Folytatás.)

Csakhamar a szalonban láthatjuk Hal-
laynéval Zováthy Rindódot. Hallayné Izidora
szép himnuszait s rajzait tekinté meg áttűtő-
lag s aztán a leánykának e salona nyíló
hálószobája felé indult, s megfogta ajtaja
kilincsét.

— Nincsenek benn! szól Rindó, kimen-
tek a kertbe, élvezni a friss tavaszi léget.

— Csodálom, hogyan nem sietett elfo-
gadásomra Izidora? Szinte aggódni kezdet-
tem, hogy talán beteg. Te édesem! leányodra
kevély lehetsz, szépségének híre mind na-
gyobb körben kezd szétterjedni, és nem ok-
 nélkül. Izidora valóban szép. Bizonyosan az
ország legmagasabb körébe rendelteti el őt
a kedvező szerencse.

— Ismered elveimet Sofiem! Nem akar-
nám, hogy igen magasra fokozódjanak leá-
nyom álmai.

— Szorgalommal gyűlő vagyonod s e
sok fény, melylyel termetedet beruháznai töre-
kedtél, ellenkezőre mutat. Te büszke nemes
vagy daczból, hogy nem született főrnak.

— Nem Sofie! voltam büszke igaz, te
is osztád büszkeségemet, ha olykor lené-
zésben részesültünk olyaktól, a kiket ma-

gunknál nagyobbaknak nem érezhettünk a
magyar aristocratia láncolatában. Később
megjöttöm, mert láttam, hogy albuszkésé-
günkben nincs igazunk. Nagy vagyon-
birtokokkal, egy kised nemesi birtok tek-
intélye nem versenyezhetett, habár a törté-
nelmi név régisége hasonló igényekre jo-
sult. Láttam, hogy nem győzném levérni a
kalapot azon ezerek fejéről, kik előttem azt
fejükben hagyják, míg egy grófi név hallá-
sára ijedve kapják le azt s hajlonganak.
Be van gyökerezve a név s vagyon tek-
intélye a legalsóbb rétegekbe és ez talán szük-
séges is, mert a függés feltörvény, s a pol-
gári rend fentartására nézve az igazgatás-
nak jobb keze a nép szívébe gyökerezett
tekintély, ha t. i. ezen főtékintély megfelel
hivatásának. Nekünk különben nincs mit
tőlük irigylenünk, csak vagyon kell s ha-
sonlók vagyunk hozzájuk, mert az ország
törvénye nem tesz a jogban különbséget; s
a nép tisztelete előtt sem a czim, hanem a
nagy birtok és nemesi rang határoz; hidd
el tehát kedves Sofiem! helyzetemben tőr-
hetőleg érzem magam s nem sokat aggo-
dom a miatt, hogy nélkülözmem kell azon
húnságot, mely téged még mind boldogit.

— Finom gunnyal bírsz Rindó, megtérő-
szinlelsz s végszavaidban egész epéd kitör,
s látszik boszankodásod a felett, hogy elő-
kelőbbek is vannak nálad. Hiában tagadni
önmagunktól is, egy grófi ezim álma min-
den nemesnek, ha a kilencez szilvafás lég-
körből kiragadta magát.

— Gyakran harcoltál ez eszme mellett,
mintán gróf Hallay nője levél. Azelőtt más
nézetem valál. Megbocsátom; mindenki arra

tart legtöbbet, a mie van. Te a czimre, én
a vagyonra. Ha irigyelem másolt ama négy
betűt, igen kevés fáradságba kerülne vago-
nom egyrészesekéjével megvásárolni azt; de
ugy tapasztalom, hogy nálunk e tekintélyi
tőke nem kamatoz, sőt roppant áldozatokat
igényel; és a kisebb vagyon tőnkre jutatta,
a mi részben nem kell távol példákat ke-
resni.

— Értelek—szólt élesen Sofie—te Hallay
szegénységére cizlazz; nem hittem, hogy
keserűt gunyod tárgyal legelőbb testvéred
házát kívánd kitenni.

— Nem Sofiem! nem akarlak gunyolni,
de sorsod meggyőzhet arról, hogy a főri
rang nagy vagyonot követel, s hol ez hiány-
zik, ott átokká válik amaz. Hallay nagy va-
gyonban nevelkedve, kevésből nem tudott élni
s gyorsan rohan a bukás felé. Ha közülük
vagy egynek szerelme újabb időkben átté-
ved a mi rendünkbe, nincs abban haszon.
Házunknak gazdag híre volt, midőn Hallay
kiváncsiságát kezded felgerjeszté. Ő nem tud-
számot vetni, hogy a leggazdagabb nemesi
ház is koldus gróf ház lehet. Közülük hoz-
zánk vagyonosb nemesekhez csak azok jön-
nek át, kiknek annyi élettapasztalatuk sines,
hogy a két rend gazdag hírének különbsé-
gét felfogják. Vedd gunnyak ezt tölem, de
én csak azt akarom azzal mondani, hogy
midőn leányom részére bizonyosan egy kis-
ded grófi birtokot fogok gyűjteni, óhajtom,
hogy ezzel a nemesség erősödjék, mely ma-
gát nem kívánja fenbéljázás által kiszaki-
tani azon láncolatból, mely a nemzetiség
derekát képezi. Harmincezer nemes család

lakja Erdélyt, ha ez illő vagyoni állását me-
gártja, örökre ura lesz e hazának, mert hozzá
bizalmas közelségben áll a nép, s barátság-
ban a polgári rend. A mi rendünk ez or-
szág népe közt, nemzetiségi tekintélyünk
kapasa. Nincs miért senkitől semmit irigye-
lünk. Ezen meggyőződésből óhajtam az,
hogy Izidora kezét bírja egykor egy talpig
beesültet mívelt nemes fiatal. Szorgalom-
mal összegyűjtött vagyonom oszlojk a ne-
messég között, s emelje ki ez erős rend
egy pár ivadékát. A főurakat elődeik gaz-
dag hagyománya elég fény között hagyta,
csak tudjanak eszélyesen élni. Ők arra hi-
vatják, hogy a nemzet fején koronakint áll-
janak; szerezzenek tekintélyt annak a kor-
mány és a külföld előtt; de a mi erőnk
nélkül ők mit sem érnek, éppen azért segit-
sük azzal az ő feladatukat, hogy magunkat,
rendünket erősítsük ugy anyagi, mint szel-
lemi gazdagság által. Láthatod Sofie, hogy
az élet meghozott. Nem irigykedem rájuk,
sőt becsülöm s fontosnak tartom elhivatásu-
kat, de meg akarok maradni nemes em-
bernek

— Furesa! szólt Sofie, mily ügyesen
tudod villogtatni gunyorod törét, a méltá-
nyosság látszó leple mögött. Elveid itt-ott
szépeknek látszanak, azonban a nép bizal-
mas közelségére nézve szeretném ez elvek
elismerését szavazat alá bocsátani. Ha lo-
völgy népe közt.

(Folytatjuk.)

zafi részvétellel befolyt. A n.-enyedi tárlatrendező bizottmánytól.

N.-Enyeden, sept. 13-án 1862.

Báró Kemény István,
bizottmányi elnök.
Virágháti Farkas,
tárlati jegyző.

Maros-Ludas, sept. 5-én, 1862

Mintán helységeink az oly vára várt, s a német rendszer alatt annyit kérelmezett, évenként october 4-ik és május 4-én tartatni két országos vásárt újabb folyamodása alapján megnyerte, szép jövőnek néz elébe; mert e vásárok nagyon fogják emelni, annyival inkább, hogy a mezőség sok tekintetben elönnnyel bír. Első országos-vásárunk jövő hó 4-én lesz, emlékeztet nap ez e helysége nézve, mert e napon kezdődött az első hétvásár 1855-ben.

A vásár megnyitására ünnepek készülnek, hogy azok által a nép között felejtetlen maradjon, és a vénesszonyoknak legyen mit beszélni a jövő télen. Mintán e vásárok hirdette voltak, gondolom, hogy az illető szerkesztő urak nem felejték a naptárakba fölvenni, mi ha nem történt volna, talán még ezután is megtehető, a mi által nagyon lekötöztetve lennénk.

Mindezek után már fűszükségünk van egy jó orvosra; az eddig folytatott értekezések biztatók, hogy ebből is lesz valami. Ha ebben is czélt érünk, mindjárt nyugodtabbak leszünk mint most, a midőn egy kis betegség is nagy szegyet üt a fejünkbe, mivel 4, vagy 6 mérföld távolságra kell orvosi segélyért szaladni. Egy ügyes orvos könnyen tarthat magának gyógyszerért, vagy szükség esetén egy ilyen felállítását is lehet kérelmezni, a mi bizonyosan csak az illető gyógyszerész hasznára ütne ki, mintán a legközelebbi gyógyszerész is 4 mérföld távolságra van.

Leánygyermeknevelésével már nem nagy aggodalomban vagyunk, mert a lelkesebb maros-bogáthi birtokos urak a szükségét belátva egy leánygyermek-tanítót fogadtak, és a mellett, hogy a szomszéd helységei leánygyermeknevelésére is ügyes és jó tanítójok előadásában részesítik, jutányos árért, szállás- és élelemmel is jól ellátják; ily nemes tetteket nem lehet eléggé magasztalni és meghálálni, azért tiszta szívből egy éljont mondunk Maros-Bogáthi lelkes birtokosainak. A szép tetteiken azonban nem marad el helységünk is, és azért méltó filiajává mutatja magát Maros-Bogáthnak; ugyanis az itteni nagyobb birtokosok képviselői: Kádár János, Dézsi András, Doby Sándor és Nyerges Ferenc urak, a vallási érzettől áthatva azt határozták egymás között, hogy mintán e helység katonai átmeneti állomás, a rájuk eső katonasági díj mindig jegyeztesse, és a majdan itt felépítendő ev. ref. templom javára verődjék fel, e részben számvívó- és pénztárnokunknak engem szerencsétlenül. Ha nem csorog csepeg, a tett mindig dicős, s azt mutatja, hogyha lehetne többet is adnának. A ki keveset, de jöszivel, az többet ad, mint más erőltetve sokat.

Az itteni egyes bíróság érelyesen és szorgalmasan folytatja működését, de mintán ennyi teendője van, alig hisszük, hogy a mostani személyzettel (két egyén az egész) terhes hivatásának eleget tehessen; mert a S. szerinti eljárás sok irást szül, s azért egy fűszükség volna, az apró ügyekre nézve, a szóbeli tárgyalást divatba hozni; én ezt egyébiránt csak gondolom, de nem merem tanácsolni, hogy majd merészségemért kérdőre vonatassam. Isten velünk.

r. l.

M.-Vásárhely, sept. 11, 1862.

Nemes Marosszéki h. főkirálybírája f. h. 8-án következ elnöki levelet intézett a rendes képviselő bizottmányi tagokhoz: „Kir. főkormányzó ő nmltgának f. évi sep. 5-ről 4357. sz. a. kelt rendeletét által felhivata az ide vonatkozólag szabályzó utasítás 13. §-a által reám ruházott jog- és kötelességnél fogva, azon tárgyak fölötti tanácskozáskor végett, melyek a most érdekelt utasítás értelmében az állandó képviselő bizottmányának jogkörébe tartoznak, f. é. sept. 25-ik napján reggeli 10 órakor M. Vásárhelyen a ns széki gyűlteremben bizottmányi gyűlést tartandó;... urak, mint a képviselő bizottmányának egyik rendes tagját az irt napon és helyen leendő megjelenésre hivatalosan meghívom.”

Kik legyenek a bizottmányi tagok? mind eddigtiokban van, legalább se a kihirdetés, se a köröztetés az utasítás értelmében nyilvánosságra nem jött. Ugy látszik, a képviselő bizottmányok Erdélyben mind f. hó 25-re hivattak egybe a nélkül, hogy a tanácskozási alá kerülendő tárgyak bár röviden érintve volnának, mit az illetők tájékozása végett nemcsak szabad, sőt szükséges lesz vala tenni. Azonban reméljük a kimondott nyilvánosság elvénél fogva szabad lesz e gyűlés folyamatát figyelemmel kísérni, és az eredményről annak idején értesíteni *).

A városi id. tanács f. hó 10-én egyhangulag elhatározá, hogy a n.-várad-kolozsvár brassói, tervbe vett vasútvonal építéséhez a községi pénztárból egy 4000, azaz négyezer pftos államkötvénnyel járuland azon reményben, hogy ezen hatáskörét felülmúló intézkedése az országos és európai érdekű közsűkség érzetében mind polgártársai, mind a magas felsőbbség által helyeseltetni fog. Azon kívül az egyesek és testületek aláírásai ival fognak felszólíttatni, részint készpénz, részint kézi- és szekernapszámok, részint pedig anyagszerkeket felajánlása végett. Azt hisszük, hogy a hatósági kiküldöttek lelkesen és felvilágosítólag fognak ezen ügyben eljárni, csak ugy levén remélhető, hogy közfűsz mellett sikerülend azon vonal melletti építését, melyről szellemi és anyagi viszonyaink lendülete kiválóan függ. Minden állér, és a legcélszerűbb anyagszer is kedvesen fogadtatik.

Follinus dalszin társulata még 3 előadást rendez, és legtovább f. hó 15-én indul oda vissza, honnan enelött mintegy 5 hónappal átszállva, nekünk annyi élydús estét szerzett. Szerencse és áldás kösse a derék igazgatót egész társulatával együtt, és tartsa meg városi és

vidéki közönségünket szíves és hálás emlékében, mely egy jó szervezett dalszintársulattól hő részvétét és pártolását soha meg nem vonandja.

Isten önökkel uraim és hölgyeim az óhajtott viszontlátásig. Egy székely.

KÜLÖNFÉLÉK.

— gy. Éppen most vesszszük a szomorú hirt, hogy gr. Mikó Imre ő nmga egyetlen fia Ádám tegnapelőtt éjjel Linzben meghalt. Hogy mily nagy reményű fiát vesztes benne a haza, csak az tudja, ki ismerte. Közelebből bővebben fogunk szólni ez oly mélyen fájlalható ifjúról.

— A helybeli ev. ref. fűtanodában önképző társulat alakult, neve „Kölcsi kör.” Feladatuk tüzte ki magának e néhány tagból álló társulat, a hetenkint tartatni szokott gyűléseken értekezések felolvasását, szónoklat s szavazások tartását, erejét meg nem haladó tudományos kérdések feletti vitatkozást stb. A tagok munkásságát, a tudomány s szépirodalom terén, az ugyan e társulat által szerkesztett „Hajnal” címűt, csak is az iskolában megjelenő írott lap foglalja egybe.

— A helybeli löverseny e hó 20, 21 és 22-ik napjain tartatik, a versenytérén. Egy páholy ára 6 frt, első hely 1 frt, 2-dik hely 40 kr., állóhely 10 kr., mindabáron napra egy páholy 15 frt, egy elsőhely 2 frt 50 kr. Páholyra és állóhelyekre jegyeket válthatni Tanfű Ferencz piaczori kereskedésében, álló helyre a versenytérén. Utvám nem fizetetik.

— Aranyosszékről írják nekünk. Jeles székely történetünk Benkő Károly a napokban utazta be Aranyosszéki nevezetű helységeit, történelmi ritkaságait és régiségeit kikutatni. Önvallomása után mondhatjuk, hogy mindezt a leghonfias szívéllyel fogadtatt. Szt.-Mihályfalván e hó 7-én és 14-én álló dében volt égés, minek jelentékeny takarmány s több gazdasági épület lett martalékává. Ugyanott 13-kára viradólág D. ... Gy. ... egy kilenc hónapos gyermekét, a gyermek sírása feletti birtelen haragjában megfojtotta. Most a börtönben várja gyilkos tette méltó jutalmát!

— Háromszékről írják nekünk, a folyó hó 10-én szétosztott orbai széki alsó járási községi választó képviselőt, főkirálybírói rendelet következtében, e hó 12-én délután újból összejűlt és az alábbi bizottmányi tagokat választotta meg u. m. Bereczki Sándor, Csia Albert és Földes Bálintot; póttagokul: Iszák József- és Lázár Józsefet.

— A fejtelenség újabb esetéről értesültünk és pedig éppen az illetőtől, kinek árucikkén történt a tény. Ikland román helységbe Tordamegyében, néhány szekér gyűmölcs érkezett Marosszékről. A helység népének valamely ünneppja lehelett, mert többnyire mámorosok voltak. Csakhamar egy nagy tömeg rárohaant a marosszéki szekerekre s prédálni kezd a gyűmölcsöt. Az árulók ráféktették a szekér tetejére, s védelmezték a mint lehetett, azonban a támadók alóluk is onták ki a gyűmölcsöt, s tölték meg abból fővegeiket. Később meggyűjták a szekér gyékényét, és verték az árusokat. Ezalatt egy szintén ott levő gyermai székely a falubíróhoz szaladott — ki egy idő múlva meg is jelent, s megalkudott ott a gyűmölcsös vívókkal, hogy ott áll szekerek mellett, ha bizonyos mennyiségű gyűmölcsöt fizetnek neki. Megvolt az alku. Azonban a nép nem nagyon vette számba a bíró, többször újabb csapat rohanta meg a szekereket, s midőn felül a székelyek lehetőleg védelmezték gyűmölcsüket, a nép szekerek alá bujt, ki akarta húzni abból a derékszeget, és így szétválasztani a szekért, hogy a gyűmölcs hulljon a földre honnan könnyebben felkapdoshassák. A székelyek ezen insulust tovább nem tűrhetve, be akartak fogni ott hagyandók az anarchikus helységeit, de a nép előlta és nem engedte, hogy távozzanak. És csak későre nyerbettek rést, kifutni a falból, mikor már gyűmölcsük nagyobb része fel volt prédálva. Kihaladásukkal újból egy tömeg meg akarta őket támadni, de csakugyan sebes futatás által kimenekültek. Ezen fejtelenség marosszéki makfalvi szekereken követeltet el. Az illető hatóságok azonban nem történt följelentés, a mi igen kár, mert az adás vévés hitelének ezen embertelen csökkentése azt eredményezte, hogy már a gyűmölcsösten helyekre a székelyek nem visznek gyűmölcsöt, és így becstelens helységek népe is rövidéget szenved egy rendetlen község exorbitanciája miatt.

POLITIKAI HIREK.

ANGOLORSZÁG. London, sept. 9. Garibaldinak az aspromontei eseményekről közrebecsított irata nagy mértékben fokozta az angol lapok iránta tanúsított rokonszenvét. Az „Advertiser” népgyűlések tartását indítványozza, melyek irjanak fel a kormányhoz, hogy ez találja meg a turini kabinet Garibaldi szabadon bocsátása iránt. Az angol kormány jogosítva és kötelezve van, elterjeszteni az olasz kormányra, hogy Garibaldi perbe fogatása okvetlenül a népszenvéddel újabb kötődésére s a forradalom és reactio közti küzdelemre vezetne.

A „Daily News” egy Speziából kelt tudósítást közöl Garibaldi és társainak helyzetéről, melynek írója szerencsés lehetett Varignanoba bejutatni. E tudósítás szerint a sebesült tábornok egy igen kéyelemetlen ágyon fekszik, félíg butorzott szobában, melyben szűnyegok és függönyök hiányzanak s a barna falburkolatot részint az idő vasfoga megemészette, részint a falnyirkossága elrohasztotta. Garibaldi fogolytársai egészen butorzatlan szobákban fektűznek szennyes derekalkajon. Midőn tudósító az aspromontei csatáról szóló turini hivatalos sürgönyöket közölte a tábornokkal ez így szólott: „Természetesen, azok az urak Turinban azt akarják elbitetni a világgal, hogy Aspromonténál komoly ütközet és véres harc történt. De legyen ön nyugodt, az igazság előbb-utóbb ki fog derűlni.”

FRANCZIAORSZÁG. Páris, sept. 10. Beszélk, hogy Anglia az olasz ügyben, különösen Garibaldi javára rend-

kivűli tevékenységet fejt ki. Russel lordtól jegyzék érkezett a tuileriák kabinetjéhez, melyben nagyon nyíltan kifejezi Olaszország helyzete feletti aggodalmait, s felszólítja a francia kormányt: hogy bírja vissza csapatait Rómából, az európai béke érdekében, mivel különben oly rohamot vehet a nemzeti mozgalom az olasz félszigeten, melyet egy hatalom sem lesz képes korlátozni, s kibágásait megakadályozni. Russel lord hivatkozik emellett a non interventio elvére, melyet a császári kormány oly gyakran és oly nyomatókosan hirdetett. Az angol kormány ez alkalommal egy jegyzékkel intézett volna a turini kabinethez is, melyben inti a reactionarius politikától s a Garibaldi és pártbívei elleni szigortól.

A „Schl. Ztg.” szerint Oroszország is tett lépéseket Parisban, hogy a francia kormány engedményekre bírja az olasz egység érdekében. Mely lépések, ha szinte sikerre nem vezetnének is, annyiban jelentékenyek, a mennyiben megezőfolják azon állítást, mintha Oroszország a pápa világi hatalma fentartásának kikötése mellett ismerte volna el az olasz királyságot.

Azt is beszélk, hogy Napoleon császár Biaritzból új javaslatot fogna intézni a szent székhez a római államba behozandó reformok iránt; s hogy előterjesztése annál nyomatókosabb legyen, azt más államokkal együttelegesen fogna tenni, mihez a „Vaterland” szerint Poroszország is hozzájárult volna. Ha ezen lépés sikertelen maradna, akkor aztán a római kérdés európai congressus elébe fog terjesztetni.

OLASZORSZÁG. T u r i n, sept. 10. Még mindig bizonytalan, mit szándékoznak tenni Garibaldival. Sept. 6-án újabb ministeri tanácskozomány volt e tárgyan, s a többség odanyilatkozott, hogy Garibaldi a senatus bírói széke elé állíttassék. Az ezen határozatot tartalmazó királyi rendelet már a tegnapi hivatalos újságban meg kellett volna jelenni; azonban, mint a „Corr. franco-ital” írja, a tábornok aggasztó egészségi állapot iránti tekintetből, a közzététel el lön halasztva. Másfelől azt írják: Conforti, Depretis, Peppi és Sella ministerek oly szilárdul állanak az amnestia mellett, hogy ha kereszttől nem vethetik, be fogják adni lemondásukat. E lehet az alapja azon sept. 11-i távstűrgönynek, mely szerint a közböcsánatot folyvást valószínűbbnek tartják, s azt hiszik, hogy Pia herczegnő menyegzője alkalmával fogna kihirdettni.

Riboli orvos Garibaldit meglátogatván, többek közt ezeket írja a „Diritto”-ban a tábornok állapotáról: „A mint a köteléket a lábáról leoldottuk, látnak a sebet a jobb láb bokáján. A lábszár egészen meg volt dagadva; összehasonlítva a ballal, felényivel vastagabb volt. A seb nehéz és igen mélyre hat. Benne van-e a golyó vagy nincs, nem lehet meghatározni, mert e végett igen kiméletlenül kellene banni a fájdalmas részzel, mialtál elősegítették a gyógydas, a mit pedig minden áron kerűlni kell. A betegnek erős láza volt; nem volt mit tenni, mint lágyító borogatásokat, nyugalmat, mérsékelt étrendet s a sebestől tagmozdulatlanságot tanácsolnunk. Nézetem szerint a seb olyan, a mely agasztóbb mintha az egész lábszár vagy csipő eltört volna. Mindamellett gyógyulást lehet remélni. Azonban nem kell csalódásokat táplálnunk, a gyógyítás sokáig fog tartani; négy, sőt több hónapot igényelhet. A beteg szavai rendkívűli benyomást tettek rám. Csak a következőket idézem: „Lásza ön, ezt azért kaptam, mivel az emberek javát akartam. De mit bánom én a lábomat. Csak az a baj, hogy ha főbe akarnak lövetni, nem mehetek a lábamon. Mikor Amerikában a golyót kivették a nyakamból, verseket szavaltam; most alkalmasint takaromat fogom harapni.”

Rómából jövő hírek szerint ott még teljességgel nincsenek megnyugtatta a jövő felől; mert ha szinte nem is látszik hajlandónak Napoleon császár arra, hogy a turini kormány kívánatainak engedjen, mégis azt hiszik, hogy a körülmények engedményekre fogják később kényszeríteni s újból megpendül a vegyes helyőrség eszméje. Mihelyt e történi, bizonyos, hogy a pápa azonnal elhagyja Rómát; a minthogy több bíbornok, tartván ez eset bekövetkezésétől, már előre átszállították ingóságait Velencébe.

Im itt közöljük Pallavicino tábornoknak mult számunkban érintett két hivatalos jelentését Cialdini tábornokhoz, az augusztus 29-i csatáról, Reggióból sept. 1.

Az elsőben előrebocsátván a tábornok, miképen nyomultak csapatai Reggióból kiindulva, a garibaldisták által elfoglalt aspromontei fensikig, imigy folytatja jelentését: Csapataimat két hadoszlopba osztottam. Mind a két hadoszlop nem sokára megközelít a garibaldisták által már odahagyott tábornok, kik az aspromontei síkság keleti részén egy meredek hegygerinczen foglaltak állást. En tüstént azon parancsot küldöttem a bal hadoszlop parancsnokához, hogy a garibaldistákat szemben támadja meg, s a jobb hadoszlopot visszafelé vezényeltetvén egyszersmind megparancsoltam, hogy sebes mozdulatokkal a rebellisekkel bal szárnyon és hátulról támadja meg; így akarván elvagni előttük minden visszavonulhatási utat. A bal oszlop, legelől a bersaglierik hatodik zászlóalja, élénk puskatűz után szuronyal vette be „Eljen a király! Eljen Olaszország!” kltározások közben a garibaldisták állását, mialatt balszárnyukat megtámadták embereink. Garibaldi tük és fia Menotti megsebesítettek, a rebellisek mindenfelől körűlvétetvén, hasztalan volt minden ellenállás. Ekkor a garibaldisták adtak jelt a tüzelés megseztetésére. Erre alkudozások következtek, melyeknek eredménye tudva van exiád előtt stb.

A második jelentés, némi lényegtelen rövidítésekkel így hangzik: A rebellisek még alig jeleztek, miszerint a tüzelést megkivánják szűntetni, s tüstént elküldtem vezérkarom főnökét, Garibaldit a király nevében megadára felszólítani. Garibaldi nagy felháborodással azt felelte, hogy ő soha sem adja meg magát, s revolverére tette a kezét; de környezete által visszatartatva, parancsot adott, hogy küldöttemet fegyverezze le, s tartóztassák le hadifoglyul. Hasonlóan járt Gioletti a 6. bersaglieri zászlóalj parancsnoka, ki a garibaldisták által meghívatra áment a megebesített Garibaldihoz vele értekezni. Mindakettőjüknek visszaadattak fegyvereik Garibaldi kísérőinek közbevetésére, s még mielőtt én magam ámentem volna Garibaldival értekezni, szabadon bocsátattak. Garibaldi meghívott, hogy mennék hozzá értekezni. Alig érkeztem oda, azonnal felkértem Garibaldi nevében, hogy javasolnék fölitételeket.

*) Igéretében bízni fognak k.

Szerk.

En arra azt feleltem: „Az én utasításaim ebből állnak: Garibaldit megtámadni, megverni, elfogni.“ Más föltételt nem szabhatok. Nullo és Corte urak ezután fölértek, hogy maradna titokban a történet csata, hogy Európának ne esnék tudtára az a botrány, miszerint mégis volt polgári harc, mire én azt feleltem, hogy az lehetetlen, mert a csapatok szemtanúi voltak a csatának, a sebesültek pedig, fájdalom, nagyon is értelmes bizonyítéka. Ezután a megebeszített Garibaldihoz mentem, senkivel sem érzetető rossz kedvét, hanem kerülte a beszédet oly dolgokról, melyek a politikával összefüggésben vannak, és nem nyilvánított semmi gyűlölést a kormány iránt. Hallgatag állott az alálalom ajánlolt feltételekre. Egy hajóra kívánt vitetni s elköltözni. Erre azt feleltem, hogy aziránt utasítást kell kérnem. Azon kérdésre: mi fog a folyókkal történni, azt feleltem, hogy e részben nincs tudomásom a kormány szándékáról, de úgy hiszem, hogy Messinába viteti őket s talán 24 óra múlva már szabadon fognak bocsáttatni, hogy terhére ne váljanak. Megtörtént a feltétlen megadás iránt az egyezés. A tábornok, vezérkara s övéi közül sokak által környezve egy, Marchesina nevű majorba vitetett, hol a 25. bersaglieri zászlóalj által őriztetve töltö az éjet. Más nap reggel Scillába kísértetett, a hova én előre elmentem, s a hol közöltem vele a kormány parancsát, hogy „Duca di Genova“ gözösön fog elszállíttatni. Itt csaknem szemrehányással illetett, hogy nem tartottam meg ígéreteimet, miszerint angol hajóra fog vitetni, s figyelmeztetett arra is, a mit mondék, hogy tügytársai 24 óra múlva szabadon bocsáttatnak. Erre bizonyos érzékenységgel voltam neki kénytelen felelni, hogy én a kormány nevében semmit sem ígértem, s hogy elhajozása iránt megkérdeztem a ministeriumot, s választát közöltem a tábornokkal; a mi pedig a foglyok sorását illeti, arra nézve csupán egyéni véleményemet mondtam ki, mi a kormányt teljességgel nem kötelezheti, melyről idevonatkozó utasításaim teljességgel nem voltak. Erre azt mondá, hogy szükség esetében nemde fogom bizonyítani, miszerint ezen reményemet kimondtam, a mit én megígérék neki, csupán magán-vélekedés forogván kérdés alatt. Garibaldit tbk. különösen szívre költötte, hogy a szökött katonák ügyét ajánljam a hadseregnek. Én megígértem neki kijelentem, hogy nem remélek jó sikert; tudomásom volt az e tekintetbeni legszigorubb utasításokról. Kutatásaim által pénz nem födöztetett fel, hanem egyesek jól el voltak vele látva. Ugy értesültem, hogy azon majorban, a hol Garibaldi tbk mint fogoly az első éjet töltö, tetemes összeget osztott el a kíséretében volt 150 egység között. Azon több egyénhez intézett kérdésre, hogy miért maradtak Garibaldinál a király kiáltványának közzététele után is, sokan azt felelték, hogy nekik a király proclamatiojáról semmi tudomásuk sem volt, hogy eltitkolták azt előttük; mások meg ezt felelték, hogy ugy vélekedtek, hogy mindenben egyetért a kormány. Voltak olyak is, kik azt mondák, hogy Garibaldi megcsalta őket, s hogy még csak két nap előtt jöttek rá a csalásra. A garibaldistól három zászló vétetett el. Egyiken sem volt savoyai kereszt, se kék szalag. Az egyiknek közepén ez a felírás volt: „Olaszország és Victor Emanuel stb.“

NÉMETORSZÁG. Berlin, sept. 11. A hadügyi költségvetés feletti viták a képviselő házban megkezdődtek, s a mennyire az összes ministerium nyilatkozatából következtetni lehet, a kormány teljességgel nem szándékszik e kérdésben, eddigi álláspontjával felhagyni. Képviselői körökben az a

bir kering, hogy azon esetre, ha a többség a pénzügyi bizottság javaslata mellett és így a kormány előterjesztés ellen fog szavazni, a kormány sept. 15- vagy 16-án a követhatározat feloszlátja. Annyi áll, hogy beleptí jegyek csak a legközelebbi napokra adattak ki és hogy a ház tisztviselői a feloszlást közel bekövetkezendőnek tekintik. Másfelől az is bizonyos, hogy a miniszterium e tekintetben még nem határozott s nem is határozhatott, mert legalább az általános tárgyalást s az első döntő határozatokat be kell várnia, mielőtt végleges rendszabályokat állapítna meg; miután lehetséges, hogy a vita folyamán fontos eshetőségek jöhetnek közbe.

Ujabbak. A „Stern Ztg“-nak Bécsből írják: „Mí-
dön báró Kemény és gr. Mikó álltak még Erdély
kormányának élén, mint köztudomásu, Magyarországgal
az uniót az által is igyekeztek előkészíteni, hogy a be-
végzett tények előállítására Erdélyben a kormány min-
den tényezőjét, mennyire csak lehetséges volt, magyar
mintára alakíták; nevezetesen ugyanis a megyei bizott-
mányt az illető megyében birtokos és nem birtokos (csak
bejegyzett) nemességből kivétel nélkül szervezték *) és a
tüzetes megyei ügyviseleten kívül több törvényhozái
és politikai illetőséggel is felruházták. Minthogy ez szél-
sőségekre vitt, s az így szervezett bizottmányok hivatva
éreztek magukat, természetes működési körüket túllépve,
a kormánynak minden lépten nyomon opponálni s a né-
pet folytonos izgultságban tartani, gr. Nádasdy, a mint
az erd. udv. cancellária vezetését átvette, e bizottmányo-
kat azonnal feloszlátá, s a nagybirtokosságból, a kisebb
nemességből s a községekből újat alakítva, illetékességét
a helyi közigazgatási ügyekre szorítá. E választások min-
denütt, az udv. cancelláriától megrendelt módon akadály
nélkül véghezvitettek, s az új megyei bizottmányok épp
most vannak végleges alakulásban. Ekkor Erdélyből azt
jelenték az udv. cancelláriának, hogy a bizottmányok azon
tervvel foglalkoznak, hogy megalakulásuk után azonnal
ez ujjaalakítás ellen tiltakozást terjesztnek fel, s az udv.
cancelláriától azt követelik, hogy rendelné meg, misze-
rint a bizottmányok alakításánál a régi alako-
zatnál és egyszersmind kinyilatkoztatná, hogy míg ki-
vánatuk nem teljesítettik, az ügyek kezeléséhez nem
nyulnak. Gróf Nádasdy erre Erdély kormányzója gr.
Crennevillehez azonnal utasítást menesztetett, hogy az
udv. cancellária által megrendelt módon alakult bizottmá-
nyok, csak a meghatározott illetékességi körben működ-
hetnek, és semmi esetre sincsenek feljogosítva, hogy
más tárgyak felett, mint melyek tüzetesen ki vannak je-
lölve, véleményeket nyilvánítsak, vagy indítványt tegye-
nek. A kormányzó ezenfőlő odautasítottik, hogy semmi
ilynemű tiltakozást vagy követelményt a főkormányászék-
től el ne fogadtasson, a bizottmányokat szorosan a kije-

lőlt működési körben tartsa, az ellenkező gyűléseket felszassa és eshetőlegesen új választásokat is rendeljen. Itt azt reménylik, hogy ez erélyes utasítások pusztá ki-
hirdetése a magyar érzelmű meggyék ellenzéki szellemét
fékezi és arra bírja, hogy új működési körök korlátozottab
határai között maradjanak. Ezekből azonban mindeneset-
re kitűnik, hogy az országgyűlési választásokra tett ed-
digi készülétek az ellenzéki szellemet nem fojták el any-
nyira, hogy készségesebb országgyűlést várni lehessen.
Ennek összehívatala tehát nem is lesz oly közel, mint
több oldalról hiszik“.

— Berlin, sept. 14. A mai „Stern Ztg“ a következők házában múlt pénteki üléséről szólván, a vitatkozás némely jelenségeire azon reményét alapítja, hogy nem ok nélkül emelkedtek a teremben mérséklet és meggondolási szavai, s lehet hogy, habár későn is, oly fordulat áll be, mely 1862-re az újabb és régibb tényeket tekintetbe veszi.

— A lengyel határszélről, sept. 14. Varsóban tegnap a festészeti akadémia növendékei közt házmotózás volt, mely alkalommal a növendékek lőttek a városi katonákra, de eredménytelenül. Néhány revolvert megtaláltak. A nagy hercegnek Zmojszkihoz intézett felszólítására a nemesség feliratát aláírták.

— Uj-York, sept. 6 Pope tábornok Centreville-nél Banks tábornokkal egyesült. Burnside tbk. elhagyta Frederiksburgot. A déliek jelentékeny mozdulatokat tesznek Kentuckyban s Lexington megszállták. Az izgalom roppant. Cincinnatiiban, Newportban és Luisvilleben minden fegyverfogható zászló alá hívtak. Pope 2-án elhagyta Centrevillet. Az egész szövetségi sereg több csata után a Washington körüli erősségekhez vonult vissza. A déliek nagy haderőt összpontosítanak Yicenne mellett 12 mérföldnyire Washingtontól, ugylátszik szándokuk a Potomacnál átkelve Marylandba nyomulni s ott elszakadási érzelmeket költeni. Híre jár, hogy Stamton helyett Hallek tábornokot nevezték ki hadügyminiszterré. Pope tábornok visszavonulása előtt a Washington körüli erődök mellé, tetemes csatát veszített aug. 31-én. Hivatalos jelentések szerint a veszteség iszonyu. 50,000 déli Breckenridge tbnok alatt Uj-Orleanst fenyegeti. Butler tbnok nagy előkészületeket tesz a város védelmére.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről

September 17-én: Nemzeti kölcsön 83.45. 5% Metalliques
71.15. Bank-részvény 794.—. Hitel-részvény 216.40. Váltó
Londonra 127.10. Ezüst 125.75. Arany 6.8.

September 15-kén: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyar
országi 72.50. Erdélyi 69.25.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

*) Minő elcsavarása az igazságnak!

Szerk.

H I R D E T É S E K.

MYSTICALS.

Sz. 713. 1862.

Hirdetmény.

(684) (3-3)

A szamosújvári orsz. fegyintézet őrszemélyzetének a jövő 186²/₃-ik közigazgatási évben szükségesétől ültözkéhezi kellékek beszerzése végett a fels. kir. Főkormányzatséknak folyó évi augusztus 13-án 17461 sz. alatt kelt rendelete következtében írásbeli árosökkentés lévén kiirandó, a következő kellékek, úgy mint:

9	röf	1 ³ / ₄	röf széles	köpenynek való világos szürke posztó,
8	"	1	" "	köpenybérlésnek való vászon,
305 ¹ / ₄	"	1 ¹ / ₂	" "	kabátnak való sötét zöld posztó,
15 ¹ / ₄	"	1 ¹ / ₂	" "	szegélynek való buzavirág színtű posztó,
152 ² / ₄	"	3	" "	uszály bérlésnek való calicot,
335 ² / ₄	"	1 ³ / ₄	" "	nadrág és mellénynek való szerezsen szürke posztó,
488	"	1	" "	kabát, nadrág és mellény bérlésnek való vászon,
444	"	1	" "	foszlánynak való sávoly,
2 ¹ / ₃	tuczet		köpenyre való	nagy sárga rézgomb,
2 ² / ₃	"	"	" apró	" "
244	"		kabátra való	nagy " "
40 ² / ₃	"	"	" apró	" "
122	"		nadrágra való	fekete csont gomb,
61	"		mellényre való	rézfültű fekete szaru gomb,
185	"		foszlányra	" 5 lyuku fehér csont gomb,
117 darab zöld sapka fénymázos szemernyővel, szükséges zsinor és rózsával, s vi-				
aszos vászon boritékkal,				
5 drb. sapka ezüst zsinor és rózsával különben mint fent,				
12 darab ezüsttel himzett csillag,				
232 drb. selyem csillag,				
1	"		ezüsttel szőtt nyak poszománt,	
7	"		fehér selyem	" "
1	"		ezüsttel szőtt kard-bojt,	
20	"		fehér veres selyem kardbojt	szállításá végett az írásbeli árcsökkentés

folyó év október hó 9-ére ezzel kiírják; melyre a vállalkozni kívánók azon megjegyzéssel hivatnak meg, miszerint szabályszeri béléggel ellátott írásbeli ajánlataikat, melyekben az ajánlott kelmék és anyagok mennyiségére, valamint az azokért kívánt összeg betétikkel és szám-betétikkel tisztán és olvashatóan irandó ki, megjegyezvén, hogy netalan előfordulók különbség esetében a betétikkel irt mennyiség fog érvényesnek tekintetni, s melyekhez a szállítási szándékolat kelmékből és anyagokból minta darabok, és az egész szállítmányért kívánt összegnek 5%-ja készpénzben vagy pedig azon összegnek megfelelő belföldi állampapírokkal bánatpénzül melléklendő. Az árcsökkentésre kitűzött napon délelőtti 12 óráig az orsz. fegyintézet igazgatóságának benyújtani anyanyelv is inkább el ne mulasszák, mivel ezen határidőn túl bár mily jutányos ajánlat sem fog elfogadtatni.

A szállításra vonatkozó szorosabb feltételek az intézet irodájában a szokott hivatalos órák alatt addig is megtekinthetők, és az ajánlatban különösen megjegyzendő, hogy a feltételek az ajánlkozók előtt tökéletesen ismeretesek.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel. (Bel-farkasutczá 74 sz.)

Idegenek, és különösen azok, kik az intézet igazgatósága előtt ismeretlenek, erkölcsi magaviseletük és vagyoni állásuk tanúsítására sziveskedjenek ajánlataikhoz egy helyhatósági bizonyítványt is csatolni, mivel ennek hiányában ajánlataik nem fognak tekintetbe vétetni.

Az orsz. fegyvertézet igazgatósága. Szamosújvárt, szeptember 5-én 1862.

Molnár F.

NEW HYATZOS.

(688)

ELADÓ MAGKANCZA.

(1—*)

Egy kilencz éves, 15 markos, nemes fajú sárga magkancza — ki van hágtva — öt csikójával szabad kézből eladó.
Értekezhetni iránta Kolozsvártt, a temető alatt 23 számú háznál.

Értekezhetni iránta Kolozsvártn, a temető alatt 23 számú háznál.

Tized kárpótlási ügyben.

Gyorsabb kezelés és az érdekek biztosabb képviselése tekintetéből, **október 3 napjától kezdve Kolozsvárt is irodát nyitunk**, és így megbízólevelezéseket, mind **Szebenben**, mind **Kolozsvárt** elfogadunk. Kolozsvárért, szeptember 14-én 1862.

Köszsivártt, szeptember 14-én 1862.

NUBIDSÁN TESTVÈREK.

ELADÓ HÁZ.

(2-2)

A két víz közt 26 szám alatti ház, a városi malommal szinte szemben eladó.
Értekezhetni iránta **Schütz Károly** kereskedésében.

Értekezhetni iránta **Schütz Károly** kereskedésében.

Bécs városi fogorvos

BLAU

Kolozsvárra megérkezvén, mesterséges műfogak betevése és más fogorvosi segélytétel végett, naponta délelőtti 10 órától 1 óráig szállásán belmagyarutczában **HIRSCH-FELD ELIZ** k. a. háznál 446 sz. alatt megtalálható.

Itt mullatása csak péntekig szeptember 26-ig fog terjedni.